

Dr. Ivan E. Krek.

Slovenskemu katoliškemu shodu.*

Edinosti želja človeštvo navdaja,
ta želja življenje njegovo preraja,
edini še niso zemlje rodovi!
Tirani drugače, drugače robovi
edinosti semena stresajo v svet,
zedinit človeštvo hoteč, in otet:
Liberté, égalité, fraternité.

A vskaleč vsevelo je ž njih' samo gorjé,
samo gorjé in potoki solza
in curki krvi in neizmerno gorja!
Oj, glejmo si prošle povesti strašné,
da vidimo grozo bodočega dné!

Brez Krista ljudi ne zedinja svoboda,
zdivjane njih strasti vihar le razgloda.
Brez Krista enakost zaman se povdarja,
tirane in sužnje le nove nam vstvarja,
brez Krista i bratstvo ne zbrati sveta:
to bratstvo se v črtu in boju skonča.

* * *

Nasičen že zrak je grozečih snovi,
oj, čujmo še predno vihar se vzbudi!
In glejmo si prošle povesti strašné,
da vidimo grozo bodočega dne!

Ozračje soparno
zagatno preti nam
in z grozo viharo
strašeče grozi nam.

Oj, bliskov žareči trakovi,
in treskov bobneči gromovi,
in v stokih medleče zemljé,
in joka v potokih solzé,
in svet opustošen in strt,
in groza obupnost in — smrt!

Nasičen je zrak že grozečih snovi
oj, čujmo, še predno vihar se vzbudi!

* * *

Sejmo, sejmo semena
vere v križ rešilni
z golgotskega slemena
med upor grozilni!

Sejmo, sejmo semena
Jezusove nade
z golgotskega slemena
predno vse propade.

Sejmo, sejmo semena
Kristove ljubavi
z golgotskega slemena,
da se svet ozdravi!

* * *

Po Kristu samo se blešči nam svoboda,
pred njega sodiščem samo smo enaki,
in v njem so cesarji in borni prosjaki
sinovi pobrateni enega roda.

* Iz Poročila o 1. katol. shodu l. 1892.

Nasičen že zrak je grozečih snovi
 oj, čujmo, še predno vihar se vzbudi.
 In glejmo si prejšne povesti strašne,
 da vidimo grozo bodočega dne!

Sejmo, sejmo semena
 Kristove ljubavi
 z golgotskega slemena,
 da se svet ozdravi!

* * *

Ko zmenil bo zemljo bodoči vihar,
 narode vpepeljal krvavi požar,

zaupno pri križu bo stala družina
 po Kristu svobodna in v Kristu edina —
 družina Slovencev med svetom neznana.
 Doslej le preganjana, v blato teptana —
 In stala bo varno! —

Ob križu se vlomi bobnenje viharo,
 pri križu se vstavi upor in požar,
 slovenskih svetinj ne poruši nikdar! —

Podajmo roké si za spas domovini,
 kristjani bodimo in bomo edini!
 Po Kristu svobodna in v Kristu edina
 bo slavna, bo srečna Slovencev družina!

○○○○○○

Smernice orlovske telesne vzgoje.*

Julián Kuncek — Jože V. Majcé — Praha.

Orlovstvo živahno narašča; pokazal je to uspeli brnski tabor. Ne smemo se pa zadovoljevati samo s številom, ampak moramo zlasti sedaj gledati na kvaliteto naše organizacije, naše delo moramo v vsakem oziru poglobiti. Jako važno je zlasti vprašanje telesne vzgoje. Naši kulturni delavci so mislili, da je glavna stvar idejna stran,

kakor pa „telovadba“, ker naš smoter je vzgajati telo, ne le telovaditi). Ker sta oba cilja v tem slučaju jako ozko med seboj zvezana, v nekem oziru pa tudi enakovredna, zato se ne sme nobena stran ne precenjevati in ne podcenjevati.

Organizacija temelji kulturno na krščanskem svetovnem nazoru, zato mora tudi

Dijaški Orel Ljubljana 1923.

potem šele, nekje v ozadju, je tehnična stran.

Je res, da je idejna stran prva, ker drugače bi sploh ne prišlo do ustanovitve Orla. Na drugi strani pa je treba ugotoviti, da je orlovstvo kulturno-telovadna organizacija, v kateri je idejna stran enakovredna telesnovzgojni in obratno. (Mislim, da je veliko bolj prikladen naziv „telesna vzgoja“

tehnična stran, to je telesna vzgoja oziroma sistem te vzgoje, temeljiti le na sestavu (sistemu), ki popolnoma odgovarja krščanskemu svetovnemu nazoru; pa ne samo to, ampak se mora v njem samem spopolnjevati. Gotovo je, da našo organizacijo ne veže samo idejni program, kakor je tudi gotovo, da je ne drži skupaj le telovadba. Mislim, da je ta ugotovitev potrebna.

* Spis, prestavljen iz češčine, je namenjen čl. Orlu; vendar moramo tudi biti obveščeni in sodelovati pri tej veliki nalogi orlovstva.

Vsakdo bo razumel, da mora biti sedaj, ko imamo idejni program popolnoma že izkristaliziran, orlovstvu prva in glavna skrb, postaviti orlovsko telesno vzgojo na solidni temelj. Velika in težka, pa tudi hvaležna naloga! Tehnični vaditelji so to že davno izprevideli in si pomagajo na različne načine. Enoglasna sodba vseh pa je, da se mora tukaj zasaditi lopato, in se lotiti poštega dela, v prvi vrsti študija. Potrebno je izdati celo vrsto strokovnih priročnih knjig, potrebno ustanoviti stalno šolo telesne vzgoje za naše vaditelje, ki so temelj in stebri tehnične strani naše organizacije. Vse delo je pa nemogoče in prej ali slej brezplodno, če ni od poklicanih avtoritet stalno in trdno določenih smernic, ki bi določale vsebino in obseg ter postavile gotove meje. Do danes se je že precej storilo v tem pogledu.

dobe udeležniki možnost preštudirati vse referate in pripraviti spremembe in dopolnila, da bo debata res stvarna.

Vsebinsko se deli anketa v dva dela. Prvi del ima nalogo, zbrati vse dostopno gradivo (literaturo) in v posameznih referatih razložiti telesno vzgojo z zgodovinske, verske, zdravniške in tehnične strani. — Drugi del pa ima nalogo ravno na teh temeljih določiti vodilna načela ženske in moške telesne vzgoje vseh vrst z verskega stališča, ki pride tukaj v poštev.

Vodilna misel za tako razdelitev ankete, mislim, je sledeča: Doseči se hoče, da bi vsak udeleženec pridobil vpogled v gradivo o telesni vzgoji, potem pa bi na teh pridobljenih temeljih in pod steklom krščanskega svetovnega nazora zamogel pravilno pojmovati orlovsko telesno vzgojo. Podrob-

Dijaški Orel in Orlica Maribor 1922.

Nima pa dosti uspeha, ker delo ni sistematično ali se pa poedinec boji priti s svojimi načrti na dan, to je pred kritiko. Vse to je imela na misli „Načelnická rada Orla Čsl.“ v Brnu in je sklenila sklicati anketo strokovnjakov, na kateri bi se te smernice določile in bi potem postale za vse tehnične delavce Orla obvezne.

Ker mislim, da brate v domovini stvar zanima, pišem ta informativni članek. Da, še več! Zeleti bi bilo, da bi se tudi naša organizacija udeležila te ankete in bi prispevala že obdelano gradivo. Anketa bo trajala približno dva dni, in bo to nekakšna strokovna debata, zaporedno po strokovnih referatih. Referati bodo od pristojnih referentov obdelani in potem tiskani in poslani posameznim udeležnikom najmanj tri mesece pred anketo. To pa vsled tega, da

nosti bodo še pravočasno oznanjene, spored pa je sledeči:

1. Telesna vzgoja z zdravstvenega stališča:

- a) potreba telesne vzgoje;
- b) telovadba moška;
- c) telovadba ženska;
- d) sport.

2. Telovadni sestavi (sistemi):

- a) zgodovina telovadbe;
- b) grški, švedski, francoski, nemški sestav;
- c) iz teh izpeljani sestavi, ki so danes v uporabi;
- d) umetna telovadba.

3. Telesna vzgoja z verskega stališča:

- a) stališče katoliške cerkve do telovadbe;

- b) npravnostne smernice glede moške in ženske telovadbe.
- 4. Tyršev sestav (sokolski):
 - a) temelji telovadbe iz l. 1871;
 - b) sokolski sestav iz l. 1920;
 - c) naše razmerje do tega sestava.
- 5. Sport in skautstvo:
 - a) vrste sporta;
 - b) skautstvo;
 - c) sporti, skautstvo in orlovska telesna vzgoja.
- 6. Načela orlovske moške telovadbe vseh kategorij (vrst):
 - a) idejni temelj;
 - b) nazivoslovje.
- 7. Načela orlovske ženske telovadbe vseh kategorij:
 - a) zgodovina ženske telesne vzgoje;
 - b) idejni temelj;
 - c) nazivoslovje;
 - d) omejitve orlovske ženske telesne vzgoje za posamezne kategorije s stališča: verskega, zdravstvenega, estetičnega, družabnega.

To je program ankete. Ogromno delo. Ne zmore ga posameznik, treba je sodelovanja vseh, ki so o teh vprašanjih že štu-

dirali ali pa vsaj premišljevali o njih. Delo mora biti znanstveno, vendar pa je potrebno, da se tudi drugi, ki znanstveno ne delujejo, poglobijo v ta vprašanja, ker velikokrat pride tudi od takih delavcev zlato zrno. Treba je samo dobre volje in pa veselja do dela in pa večletne izkušnje.

Češkoslovaško orlovstvo je tesno združeno z našim. Je samo po sebi umevno, da mora biti tudi sodelovanje na tako važnem polju kar najtesneje. Čas ankete še ni določen, ker še ni gotovo, kdaj bodo mogli posamezni referenti s krogom sodelavcev pripraviti material za tisk. Zato je priporočljivo, da bi se vsi, ki hočejo sodelovati, kar najhitreje prijavili z označbo točk, ki jih bodo obdelali.

Misliva, da bo ta članek izpolnil svoje poslanstvo in da se bo mnogo bratov in sester priglasilo „Ústřední kancelari Orla Čsl.“ v Brnu, Nová ul. 8 (Technický referat).

Vsak Orel je poklican, da izrazi svoje mnenje. Seveda mora biti znanstveno utemeljeno. Vsakemu pa mora biti prva skrb, da dobimo po dolgoletnem obstoju stalne in trdne temelje telesne vzgoje v naši organizaciji. Na delo! Bog živi!

○○○○○○○○

Modernim Izraelcem.

J. Langus.

Jehova je obljubil Izraelcem, da jih popelje v obljubljeni deželo. Kljub božji obljubi pa so godrnjali; pot po puščavi jim je bila preveč težavna in kamenita, pusta in dolgočasna. Še potem, ko so videli ogromne sadeže iz obljubljenih dežel, so bili malodušni. Na Mojzesovo prošnjo jim je Bog dal mano in vodo iz trde skale, pa so se še pritoževali ter si želeli nazaj egiptovskih loncev. Vztrajnosti niso poznali Izraelci v puščavi.

Mnogi med nami so kakor ti Izraelci. Polni so zabavljanja in graje na druge, sebe pa ne vidijo. No, začno še z vsako stvarjo, a samo začno. Potem pa jim je vse pretežko, prepusto in dolgočasno. Delajo, kakor ne bi vedeli, da kdor samo začne nikdar ne pride do cilja; kakor ne bi vedeli, da je vztrajnost pogoj uspeha; kakor ne bi vedeli, da zahteva naša organizacija mnogo boja. Brez samopremagovanja ni boja, brez boja ni zmage; pot do zmage pa je vztrajnost.

„Saj ni vredno, da človek dela v organizaciji, ko ni nobenega uspeha“, tako ho-

čejo opravičiti nekateri svojo nedelavnost. Koga pa vidijo v srce? Tam so skriti uspehi! Pa če kdo le še ni tak, kakor bi moral biti? Kakšen pa bi bil, če bi sploh ne bil v naši organizaciji? Če je verjetno, da bi bil le nekaj slabši, kako da je delo v organizaciji neuspešno? Kdo pa je popoln? Ne meči torej kamnja na sobrata, dokler sam nisi brez napake.

„Pa zahteve centrale in drugih višjih instanc so včasih pretrde“. Kaj res misliš, da imaš v vsem samo ti prav, vsi drugi pa se motijo? Če je izvedljivo pri dobri volji v dvesto slučajih, ali res pri vas ni izvedljivo? Ali ni večkrat pomanjkanje dobre volje hujši vzrok neuspeha, kakor pa trdota zahteve višje instance?

Nobenega odseka še niso uničile trde zahteve centrale, pa tudi nasprotniki še niso nobenega uničili; godrnjači, trmoglavci in omahljivci pa že nekatere!

Ne godrnjaj in ne kritiziraj vsega, pojdi raje in **delaj** in **vstrajaj**, pa tudi **ubogaj**.

○○○○○○○○

Iz življenja katoliškega junaka!

Kmalu bo 50 let, odkar so umorili najboljšega vladarja, predsednika republike Ekvador v južni Ameriki, Gabrijela Garcia Moreno. Žal, da Slovenci še nimamo življenjepisa moža, ki ga je postavila Previdnost vrhu nebotičnih Kordiljer pod ravnikom (ekvatorjem) kot blesteč svetilnik, ki naj bi razlival svojo rešilno svetlobo nad valovi divje razburkanega morja našega časa. Družba sv. Mohorja bi si pridobila veliko zaslugo pred Bogom in našim narodom, ko bi nam v l. 1924. izdala njegovo biografijo za petdesetletnico mučeniške smrti našega junaka, ki bo leta 1925. Kako bi natančnejša slika Morenova vzpodbujala in plemenila, kako bi dajala poguma in dvigala vsa katoliška srca! —

Če je postavil Bog G. Moreno tako visoko na svečnik, je gotovo njegova želja, da prodre ta luč v najširše kroge ljudstva, da vsepovsodi razsvetljuje in ogreva. Najlepše delo o G. Morenu je spisal francosko P. Berthe v dveh debelih zvezkih. Mladost ne more prinesiti le količkaj obširnejšega življenjepisa.

Ker pa še vedno velja stari rek „ignoti nulla cupido“, — „česar ne poznaš, tega ne želiš“, ti želim vzbuditi zanimanje za G. Moreno z nekaterimi črticami, ki nam ga kažejo kot junaka. Pri tem ne bom toliko povdarjal največjega junaštva Morenovega, ki se je javilo v njegovem samozatajevanju, neumornem delu in ljubezni do revežev, gobovcev, jetnikov, Indijancev, sovražnikov, a že teh par črtic te bo prepričalo, da imaš pred seboj pravega katoliškega junaka, Orla v najboljšem pomenu besede. —

Že njegov oče Gabrijel Garcia je bil pogumen mož, ki je kazal ob času najhujše nevarnosti pogum, da se mu je vse čudilo. Ko so revolucionarji oblegali G. Morenovo rojstno mesto Guayaquil in so žvižgale kroglice mimo njegove hiše, ki je stala tik ob luki, je stal možakar hladne krvi na balkonu in opazoval, kako se razvija bitka.

G. Moreno, rojen l. 1821., ni podedoval od starišev samo žive vere, skoro strastnega čuta za svojo dolžnost, ampak tudi hrabro, viteško srce. Že okrog njegove zibelke je odmevalo grmenje topov in žvenketalo orožje v krvavem boju za osvobodjenje domovine; bilo je, kakor da se mora navsezgodaj privaditi nemirnemu, vihnemu političnemu valovanju, katero umiriti je bil namen njegovega življenja. Nепrestane po-

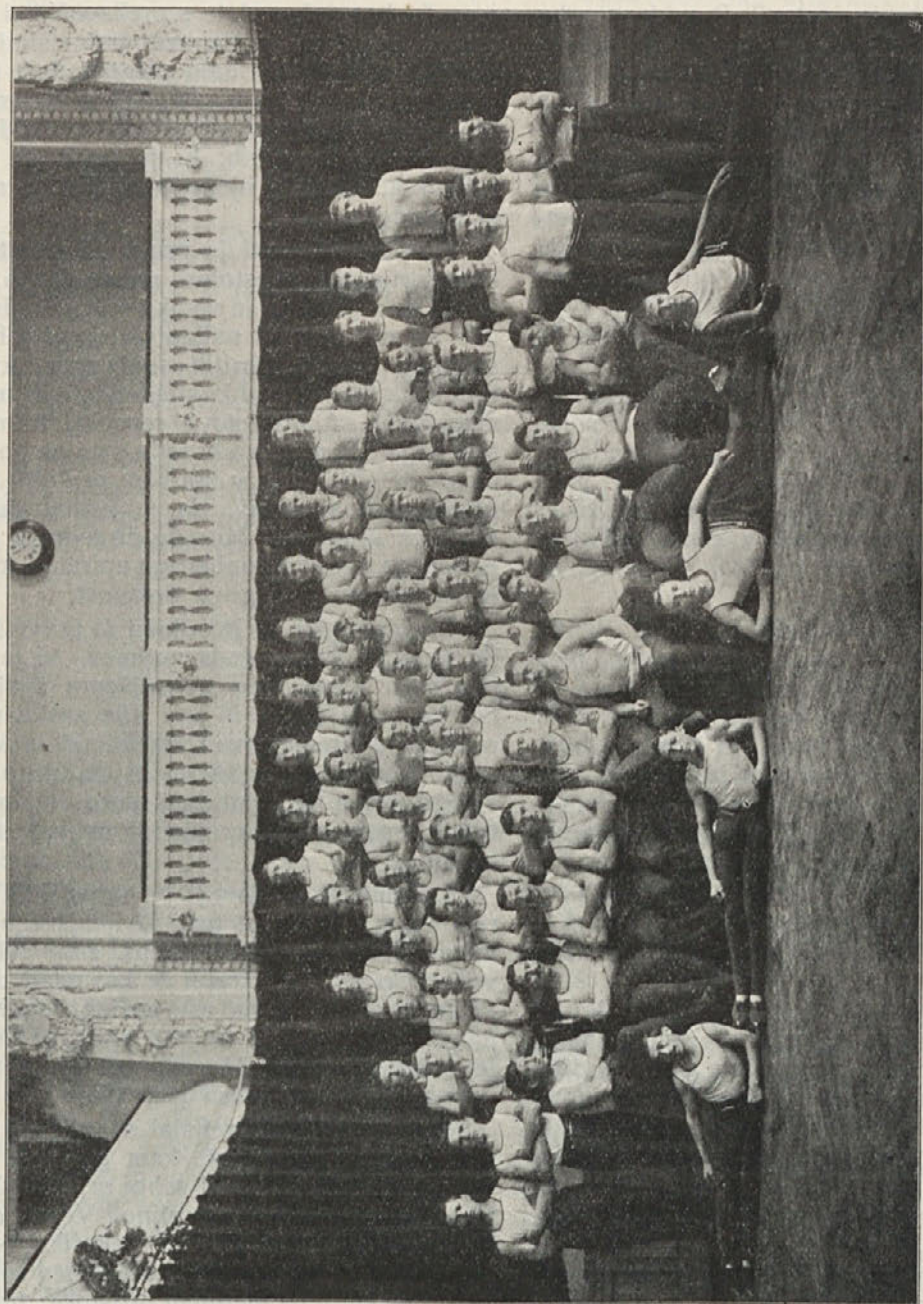
litične izpremembe, upori, častihlepnost uzurpatorjev (zlorabljalcev) javne oblasti, ploha krogelj, ki je neprestano ogrožala rojstno mesto, vse to je seznanilo G. Morena že kot nežno dete s prekucuškimi nasilstvi, zvijačami in najraznovrstnejšimi nevarnimi podjetji ter dalo njegovi duši tisto stojiško, hladno kri v najhujših nevarnostih, tisto nepremagljivo drzovitost v kritičnih (odločilnih) trenutkih, ki je poznejša leta tolikokrat spravila njegovo okolico v strah in začudenje.

Po očetovi smrti je prišel 15 let star v ekvadorijansko prestolno mesto Quito, da izvrši tam srednje in visoke šole. Predstojniki so mu zaupali nadzorstvo nad velikim številom silno srboritih součencev, ki so bili vzor lenobe, lahkomišljenosti in upornega duha. A Morenova resnost, trdna, v srce segajoča njegova beseda, ognjen pogled njegovih oči mu je v kratkem pridobil tako pretež nad součenci, da je postal duh v šoli ves drugačen. Moreno že tedaj ni trpel nobenega ugovora, nobenega upiranja, kadar je to zahtevala njegova dolžnost.

Po gimnaziji se je odločil za pravištvo. Že tedaj je bila zvezda vodnica, ki je dajala smer njegovemu poznejšemu življenju ta: svoje življenje in vse sile zastaviti za resnico in pravico, za Cerkev in domovino, za gospodarsko, politično in cerkveno povzdigo republike. Meč in pero sta hotela biti v enaki meri orožje za napad in obrambo. —

Z jasnim pogledom je pa spoznal G. Moreno tudi težavnost tega življenjskega poklica. Vedel je, da je treba zanj železne volje. To voljo je krepil že kot mlad dijak, ki se je zatajeval na vse načine, dočim je njegov duh deloval na vse pretege. Koliko je zahteval mladi Moreno od svoje volje nam pojasnjuje sledeči pripetljaj:

Nekoč se je izprehajal s knjigo v roki na prostem, ne pazéč, kam ga pelje pot. Nenadoma zapazi pred seboj orjaško skalo, ki je tvorila naravno duplino. Vesel, da si bo mogel ob hudi vročini nekoliko odpohiti v votlini, kamor ni prodrli noben solnčni žarek, se vleže na hladnem prostoru; predno pa začne zopet čitati, opazi, da je bila orjaška skala nad njegovo glavo skoro popolnoma odlomljena od svoje podlage in da bi ga pri najmanjšem pretresu vtegnila zmečkati. (Potresi so v Ekvadorju vsakdanja prikazen). Prestrašen skoči kvišku, kot bi bil iz kavčuka in beži proč od ne-

Orlovski vaditeljski tečaj 1. 1908. v Unionu.

varnega mesta; a ravno tako hitro se zasramuje trenutne bojazljivosti, se vrne pod omahljivo skalo in leži pod njo celo uro. Več dni je ponavljal ta eksperiment samo zato, da podvrže naravni nagon svoji volji. Kako popolno je dosegel ta smotér, nas uče številni dogodki njegovega poznejšega življenja. Sodeč po njih so bili Morenu dušni občutki, ki jim pravimo „bojazen, strah, groza“ popolnoma nedostopni. Nasprotno, čim bolj nevarne so bile okolnosti, toliko bolj so izzivale njegovo energijo, toliko bolj stopnjevale prožnost njegovih dušnih in telesnih sil.

Zelja po znanstvenem raziskovanju, kakor tudi težnja za drznimi in nevarnimi podjetji ga je pridružila l. 1844. in 1845. ekspediciji francoskega učenjaka dr. Wisseja, ki je šla preiskavat žrelo ognjenika Pichnicha pri mestu Quito in l. 1849. je poletel na vulkan Sanga v provinci Chimborazo, ki je eden najbolj delavnih ognjenikov sveta. Pri tem se je izkazal ne le kot neznano pogumnega, ampak tudi treznega in spretnega naravoslovca in natančnega opazovalca.

Naravno je, da je mladenič, ki je bil do samega sebe tako silno strog, stavil do drugih ljudi precej velike zahteve. In če mu je pri tem kdo nepričakovano stopil na pot, ali če se je srečal s človekom nizkotnega, ciganskega mišljenja ali ravnanja, tedaj je vtegnila dobiti nad njim trenutno premoč edina velika napaka v njegovem značaju, njegova silno nagla jeza.

Kot vseučiliščniku se mu je primerilo, da se je sprl z nekim častnikom in ga pozval na dvoboj. Vse je bilo dogovorjeno. Dočim je pa mladega dijaka jeza tako prevzela, da je popolnoma pozabil na cerkveno in državno prepoved dvoboja, je sporočil hladnokrvnejši, pa tudi strahopetnejši častnik vso zadevo svojemu polkovniku, ki ga je seveda zaprl v kasarno. Ko je prišel G. Moreno ob določeni uri na dogovorjeno mesto in v svoje veliko začudenje ni našel nasprotnika, ga je poiskal v arestu, mu očital zajčji pogum in priložil celo krepko zaušnico. Nato je urno odšel, predno je prišel oklofutani iz svoje presenečenosti do sape. — Pozneje je oistro grajal sam to svoje ravnanje, češ, da „človeka se mu res ni bilo treba bati, pač pa Boga.“ Tudi se ni dal pozneje nikdar več zavesti svoji burni krvi do kake slične zmote.

L. 1844. je postal G. Moreno advokat. Takrat je vladal predsednik Flores v Ekva-

doru tako, da je bilo vse pošteno prebivalstvo proti njemu, povsod boji in upori. V tem času je pokazal 23letni pravnik z ravno tako zvito, kot drzno zvijačo, kaj da zna.

Da so se mogli uporniki zoper tirana in militarista Floresa boriti, so potrebovali vodnikov, denarja in orožja. To poslednje je poskrbel Garcia Moreno. Zvedel je bil, da namerava poslati Flores gubernatorju ob reki Napo po Indijancih večjo množino pušk. Ne bodi len se takoj poda s peščico mladih domoljubov v hribe, da počaka kolone s puškami. Kmalu pridejo Indijanci in sreča je hotela, da so se ustavili k počitku blizu kraja, kjer so bili ekvadorski patrijotje v zasedi. G. Moreno se pridruži s tovariši Indijancem, obrne nase svojo pozornost s krasnimi historijami ter jih zabava toliko časa, dokler niso vsled utrujenosti in vpliva chiche (domačega piva) vsi trdno pospali. Ko se prebude, so se zastonj ozirali po prijetnem pripovedaču, pa tudi po puškah. Garcia jih je bil spravil na varno, prepričan, da bodo kmalu prav prišle. To se je res zgodilo že naslednje leto 1845, ko je splošna vstaja pomela Floresa iz dežele.

Za njim je nastopil kot predsednik Roca, ki je smatral vlado le za jasli, iz kojih se da krasno zobati. Zoper njega je vodil G. Moreno hud političen boj, ki pa ni niti senca v primeri z bojem, ki ga je pričel l. 1849. z generalom Urbino. G. Moreno in Urbina sta poosebljeni nasprotji, prvi zastopnik krščanske, drugi pa veri sovražne oblasti. Urbina je bil na vrhuncu svoje politične moči, ko je vrgel Morenu rokavico pred noge. Moreno jo je pobral in se boril več nego 20 let na življenje in smrt z intrigantskim frامasonom, ki mu nobeno sredstvo ni bilo preslabo; ta dvoboj je edini svoje vrste ne samo v Ekvadoru, ampak tudi v svetovni zgodovini sploh. Moreno ga je bojeval pogumno in odkrito, Urbina pa iz zasede, s pomočjo tujcev in sovražnikov republike, z vsemi sredstvi, ki si jih more izmisliti peklo. Moreno je ostal zmagovit, dokler ni pal kot žrtev prostozidarskih lož vsega sveta, kot junak na mestu, oblit s krvjo, a pokrit s častjo in slavo.

Iz teh bojev proti Urbini in njegovim zaveznikom (Robles, Franco, Castilla in sto drugim) samo nekaj epizodic, kot prič njegovega poguma. (Dalje).

○○○○○○○○

Pripravite se na V. katoliški shod, ki bo že drugi mesec!

Naš vzor.

Tri podobe vidim pred seboj:
Vidim ga — preroka davnih dni;
vidim Rimca, ki za svet živi;
vidim ga — preroka naših dni.
Te tri vidim v duhu pred seboj.

Prerok davnih davnih dni:
Oko mu zre v prikazni
mogočen voz, ki vlečejo ga štiri
živali v neizmerno vsesvetovje.
Živali štiri — in med njimi orel —
voz božji vozijo po tistih potih,
po katerih duh jih vodi, božji duh!

Mogočni Rimec:
Vojaške trume stresejo ozemlje,
v potokih teče kri pred tujo silo,
srce trepeče, srca trepetajo:
Pred trumami na drogu — orel zlat!
Oko, obrni proč se od teh čet;
to je sovražnik v veke nam zaklet,
ki rad bi s svojim znakom nas prevaril!

Ne! Naš namen ni zemeljska premoč!
Ne! Naš namen ni zemska slava!
Naš cilj — to je nadzemeljska višava.

Zato je živi orel naš vzor,
je tisti orel, ki evangelist
— ves svet, ves čist —
je ž njim pobožno združen . . .

Da, živi orel!
Ogenj naših src! Ljubezen naše, naše upanje
in naša vera: to so tajne sile,
ki dajejo mu smer in vstrajnost,
ki dvigajo ga k cilju večnemu. —

Te naše vzvišene in divne sile
nikdar ne bodo se zdrobile:
Naš vzor — je orel, koji vozi voz
postave božje!
Naš vzor je orel božje vseljubezni,
naš vzor in moč in — naše vse orožje!

○○○○○○○○

Virago victrix.

Povest iz naših dni.

Nekje v strašnih sibirskih katorgah je
je bilo v letu 1916. Izobražen slovenski
častnik je s tisočeriimi tovariši ujetniki mrl
iz leta v leto v strašnem kopnenju po daljni
domovini. Imel je drugove in to in ono to-
lažbo od njih, ki so kakor on sam sanjali
o vrnitvi v domovino, o zmagi pravične
božje sodbe, o vstajenju zatiranih, o zarji
vzhajajoče svobode bratom ob Savi. A v
tisti uri je doživel svoje prvo veliko ve-
selje v ujetništvu. Preprost vojak, ujetnik
kakor častnik, ga je nekega dne ogovoril:

„Gospod, ali ste pravi?“

„Menda sem.“

„Tisti, ki je „Zlato knjigo“ napisal?“

„Tudi. Pa kaj je.“

„Hvala!“ je dejal kratko vojak, pozdravil
in hotel iti. Ko ga je častnik pridržal, je
povedal.

„Po pravici povem, da sem jo pode-
doval. V jarkih pred naskokom mi jo je
dal za smrt zadeti kamerad. Njegovim do-
mačim tovarišem naj jo nesem, ko se vr-
nem, je hotel. Potem je umrl. Potem smo
napadli. Nad srcem mi je zadržala ruski
bajonet.“

In čez trenotek je dostavil:

„Smejte se mi, ali pa ne. Saj vem, da
ni niti mašna knjiga, pa le verjamem vanjo.
Prinesel jo bom srečno in živ domov.“

In še verneje je dostavil:

„Pa tudi Vi, gospod, verjemite mi in
ne bodite žalostni, zaradi te knjige boste
videli Ljubljano.“ — — —

Prijatelj Francé Terseglav, oprosti mi
to romantično zgodbo! Ob tvoji knjigi bi
se rad razvnel v slovesno pesem, podobno
v sladkosti sladkemu triu Vinka Vodopiv-
ca . . . Če bi umel . . .

„Kaj hočeš od mene, slovenskega sinu,
mati žalostna domovina? Reven je moj dom,
ubog je moj brat, moj oče ni štel pradedov.
Štel je rane, ki mu jih je sekal Turek, štel
je bič, ki mu je padal po plečih v tlakah,
štel srage svojega čela, ki so gnojile grudo,
ko je tujcu oral. Kaj hočeš, domovina? Ni-
mam zlata, komaj srčno kri še imam, da
bi zate umrl, komaj še pesem iz matere,
da ti zapojem . . . Kaj hočeš, od mene do-
movina? Žveštobe! O, skromna! Hočem
dati, hočem biti zvest, hočem biti kakor
dedje, očetje in matere. Vero v svojega
Boga sem ohranil in jo bom izpovedal zdaj,
jutri in v smrtni uri. Dobrote hočeš, do-
movina? Dam, kar imam. Moja poštena

beseda je svetla, kakor nabrušen meč, moje vsakdanje delo je blagoslovil Bog. Hočem biti dober sebi, bratom, žalostnim, zapeljanim. Kaj še želiš, domovina? Ljubezni? Imam jo, a povedati je ne morem. Vprašaj mojo pesem! Vprašaj mojo kletev, s katero sem zavrgel skrunilce svete ženske čistosti in časti, vprašaj jih klevetnike, ki so se zbali in molčali, ko sem klical: vse za brate, dom in poštenost, vse za duše nesmrtné ...“

Moj Bog, fantje! Zdi se mi, da vendarle zapeljiveje poje pesem slovenske novaške žalosti:

„Nobene bukvice niso tak lepe, kakor so tvoje rjave oči ...“

„Pojdem.“

„Čakaj“, je rekel Pavle in zopet segel po njeni roki. In kakor v zadregi je vprašal:

„Ali se me bojiš?“

„Tako čudno gledaš“, je rekla.

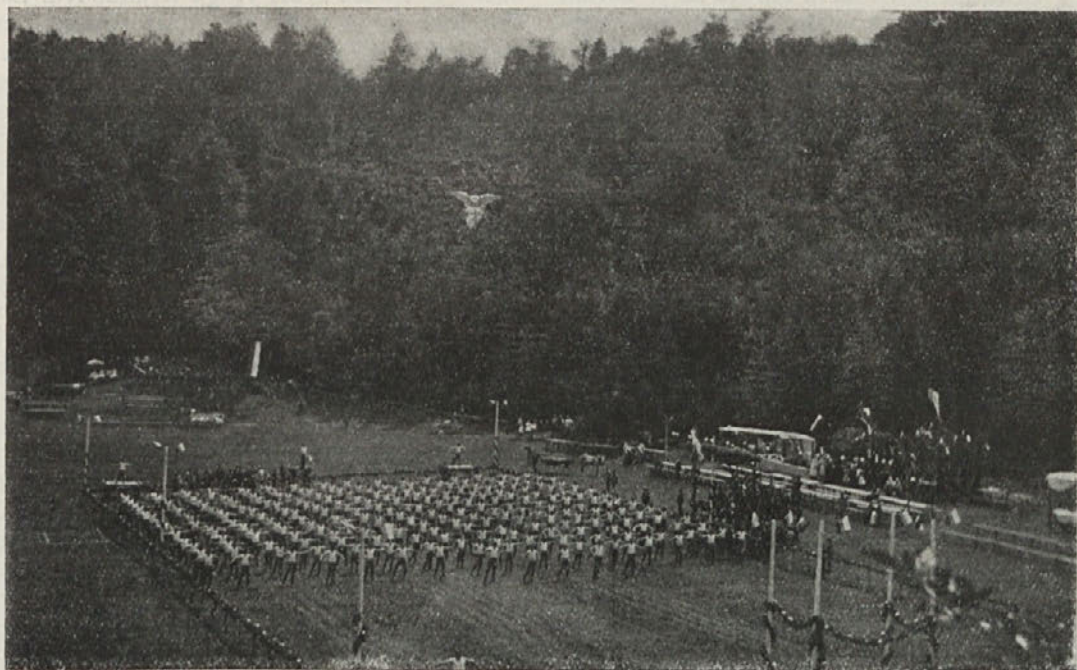
„Lepa si“, je zavrel.

In res je cvetela pod svetlimi lasmi in židano ruto, katera ji je bila zdrknila z las za tilnik. Svetel poletni dan, poln čudne poltenosti je dihal iz njiv in setev. Deklica se je stresla, dvignila oči in pogledala iskreno Pavlu v obraz.

„Pavle, varujva se!“

Spustil je nekam ježno njeno roko.

„Zbogom, Pavle!“

Telovadni nastop Orlovske Zveze 1. 1912. na Vrhniki.

Pavle je bil spremil Jeranovo od maše. Njegova pot je šla dalje v breg. Deklica pa ni bila opazila, da je bila v družbi s fantom prešla domačo hišo in se je zavedla šele koncem njiv, preden steza zavije po ozki brvi čez potok.

„Zdaj pa moram nazaj“, je rekla. Fant jo je pridržal za roko in dejal.

„Samo še par korakov stopi z menoj onstran potoka v hlad.“

„Pa zakaj, Pavle“, je vprašala. A šla je. Hladno jo je objelo v rosi senci. Fant je dejal pritajeno:

„Ana!“

Pogledala mu je v lice. Streslo jo je. Nekak neznan človek ji je gledal nasproti. Odtrgala se je in rekla:

Ni se ozrl. Ona je šla. Potem pa se je iz čudne bolesti ustavila in zaklicala:

„Pavle, ne bodi hud. Tako kot Jerajeva ne smem.“

Tedaj se je še fant ustavil in rekel:

„Vidim. Pametnejša si. Ti na Zlato knjigo loviš.“

„Kako misliš?“ je vprašala deklica boječe.

„Tako, kakor vem“, je odvrnil nevoljno.

„Pa reci in taji, da mi nisi Zlate knjige poslala takrat, da bi me od Jerajeve preč spravila. Pa reci, da me ne obsojaš, češ, da sem površen Orel. To, to si hotela reči takrat.“

„Hotela sem ti dobro, Pavle“, je menila deklica mehko.

„Meni je tudi tako dobro“, je rekel, „ti pa si mene hotela, seveda tako po svojem okusu. Za tepčka, otročeta“.

„O, Pavle“, je vzdihnila deklica, „nikoli, nikoli več te ne bom nadlegovala. Bog ti daj srečo, hodi kjer hočeš“.

Obrnila se je po poti proti domu. Krotila je solze. Tedaj je fant stekel za njo. Zaslutila je, se ozrla in bežala. On pa jo je vjel in ji pokrnil obraz s poljubi.

„Pusti, pusti“, je viknila, da je odstopil.

„Ana, Anica“, je prosil.

„Pojdi“, je rekla hladno. „Bojim se te. V tebi je strup“.

„Strup?“ je vprašal fant začudeno.

„Strup“, je ponovila, „nemarnost, katere te je naučila — ona“. Šla je odločno. On pa je zaklical za njo:

„Hinavka!“

In tri tedne prej ji je bil kot kumici na prapor prisegel, da bo zvest . . .

(Dalje.)

•••••

Vinko Zor.

Pasijonske igre v Oberammergau l. 1922.

V Brnu na orlovskem taboru se je zbrala družba, ki je nameravala pohiteti na Velehrad, sv. Hostin, na Tatro, kjer gnezdiijo orli, dalje preko Prage v Monakovo na katoliški shod in v Oberammergau k pasijonskim igram.

Kot dijak sem pred leti želel obiskati igre, toda ni mi bilo dano. Z veseljem smo nastopili krasno potovanje in smo po 12 dnevnem romanju prispeli v Oberammergau, lep gorski trg, obdan z venci gora. Neznaten, skrit in nepoznan bi bil ta kraj, ako se nebi tukaj vsakih 10 let ponavljala svet pretresujoča drama, ki se je v resnici odigrala v Jeruzalemu in na Kalvariji:

L. 1633. je divjala strašna kuga po Bavarskem. V tej stiski je iskala občina Oberammergau pomoč pri Bogu. Zaobljubila se je soseska, da hoče vsakih 10 let uprizoriti pasijon, ako odvrne Bog to šibo od njih. Uslišana je prošnja bilal

Od onega časa dalje se uprizarja vsakih 10 let „Velika spravna daritev na Golgati“, tako se namreč predstava imenuje. In kot taka se je brezdvoma vršila l. 1922.

Vse, kar beremo na Cvetno nedeljo in Veliki petek iz trpljenja Gospodovega, preide tukaj v dejanje in življenje. Vse vidimo kot resnično na prostornem odru, ki je razdeljen na tri dele. Glavni oder, zastrt z velikim zagrinjalom, je v sredini, na levo in desno vodi ulica, na levi je stanovanje in sodni dvor Poncija Pilata, na desno pa dvorec velikega duhovna Kajfa. Pred tem pozoriščem je 25 m širok odkrit oder, ki predstavlja nekaj trg. Vse je na prostem pod sinjim nebom. Pod odrom je prostor za orkester 50. godcev. Nato pa pokrit prostor za 6000 gledalcev.

Ničesar ne razburi občane tako, kakor volitve glavnih vlog. Vseh sodelujočih oseb je okrog 800: godcev 50, kor pevcev šteje tudi 50 moči, rediteljev deluje 25, igravcev pa do 500. Vsaka hiša mora postaviti 2

osebi. Središče tvori vloga Kristusova. Lanskoleto jo je v drugič igral Anton Lang, star kakih 45 let, po poklicu slikar porcelanastih posod. Sploh se prebivalci ukvarjajo največ z izdelovanjem in rezljanjem kipov, križev itd. Njihov poklic zahteva več ali manj izobrazbe, kar se opazi tudi med igro. Izborne so bile zasedene vloge: Kristus, Marija, Magdalena, Janez, Kajfa in Judež. Zlasti zadnji dve zahtevata mnogo vaje, ker je le često le za las razlike med smehom in jokom. To sem zapazil, ko sem primerjal Judeža v Oberammergau z onim v Erlu na Tirolskem, kjer sem tudi obiskal pasijonske igre. Kakšen razloček! V Oberammergau resnica, v Erlu slaba podeželska predstava. V Oberammergau vse naravno, nič maske, vse naštudirano do zadnje kretnje, v Erlu pa vsi mogoči pripomočki teatra — a vse zastonj! Vsa umetna sredstva ne morejo nadomestiti tistega naravnega nastopa, ki ga nudi le Oberammergau.

Na predvečer predstave trg popolnoma oživi in dobi lice velikomestnega življenja. Avtomobili, posebni vlaki privlačajo izletnike od vseh strani, od vseh delov sveta. Tukaj sem naletel na družbe Angležev, Švedov, Francozov, Italijanov, celo Japonci so bili zastopani in Indija. Vsa ta pestra množica se je čutila kot ena velika družina, ki čaka na nekaj nenavadnega. Zvečer je mirozov z godbo po trgu. Vse resno, dostojno in mirno. Zjutraj ob 6 uri je peta sv. maša, katere se udeležijo igralci in gledalci. Kako resno se pripravijo na predstavo, dokazuje dejstvo, da so n. pr. lansko leto bile cel predpust prepovedane vse plesne veselice. Pustne dneve je bil 10 dni trajajoč misijon. Za nje je leto iger takorekoč sveto leto. Ob 1½. uri pozove strel iz topa igralce in gledalce na kraj predstave.

Točno ob 8. uri nastopi kor — 50 pevcev in pevk v belih tunikah z raznobarnimi plašči. Impozantno stopa voditelj kora, z

visokim križem. Nastop kora že prestavi človeka v tuji svet. Ko pa zadone besede: „Vrzi se na obraz, človeški rod, ponižan po prekletstvu božjem . . .!“ tedaj popolnoma pozabiš na svojo vsakdanjost. Ženski zbor zapoje žalostno pesem o izgubljenem raju in živa slika ti pokaže Adama in Evo v trenutku, ko zapuščata paradiž. Zbor preide v prošnjo molitev: „Iz daljnje golgatske višave blišče žarki skozi temno noč, in vejice poganjajo zelene iz križa težkega . . .“ Nato sledi predgovor, ki po krasni vsebini prešine človeka: „Vsi bodite pozdravljeni, katere je zbrala danes ljubezen okrog Odrašenika, da ga spremite na potu

samo. Prvo dejanje se prične s slovesnim Jezusovim prihodom v Jeruzalem na Cvetno nedeljo. Jezus jezdi na osličinem žrebetu, spremljan od stotinske množine živahnih Judov. Od vseh strani mu doni Hosana, pada cvetje in zelenje. Sprevod zavije v ulico in kmalu se pojavi Jezus v tempeljnu, odkoder prežene trgovce in menjalce denarja: „Ali je to hiša molitve?“ Ta rezek klic osupne množico, ki začne begati na vse strani. Jezus vzame bič in izžene nepoklicane obiskovalce svetišča. In prav ti trgovci, ki so bili izgnani, so glavni Jezusovi sovražniki, zarotniki. Takoj se snidejo s Kajfom k posvetovanju, kjer sklenejo

Bolgarska telovadna organizacija „Junak“. Vaje s puško.

trpljenja! Vsi se čutite eno, ker nas družijo bratska zavest kot učence — Onega, ki je za nas vse trpel . . . Molite, molite danes z nami, ker je prišla zopet ura, da poravnamo dolg naše svete obljube . . .!“ Potem se prikaže krasna živa slika: povelicanje sv. Križa. Duet (dvospjev) zapoje: „Večni, usliši naše prošnje glas . . .“ Malo, malokatero oko je ostalo pri tem prizoru brez solza.

Brez odmora sledi temu uvodu 17 dejanj. Vsako dejanje ima tri dele: prolog — govor z glavno vsebino dejanja, pesem, vmes po eno ali dve živi sliki iz starega zakona kot predpodebe, nato sledi dejanje

smrt Kristusu. Lepo se zaključi to dejanje z živo sliko: Jakobovi sinovi sklenejo prodati Jožefa.

Eno najbolj genljivih dejanj je tretje: slovo v Betaniji. V to dejanje nas vpelje živa slika: mladi Tobija se poslavlja od svojih starišev in slika iz Visoke pesmi: nevesta objokuje svojega izgubljenega ženina. Nekaj veličanstvenega nudi peto dejanje: zadnja večerja. Tukaj je Judež izborno rešil svojo vlogo, ker je ljudstvu jasno pokazal ves notranji boj, ki je divjal v njegovem srcu, preden se je odločil za grozno dejanje izdajstva. Kot okvir tega

burnega prizora je živa slika: bratje prodajo Jožefa za 20 srebrnikov. Kako preprosto in naravno se igra vrši, priča angel, ki nastopi brez perut v VII. dejanju, ko tolaži Jezusa na Olski gori. Kako lepo nas v to vpelje zopet živa slika: Jaob zabode pod pretvezo bratovskega poljuba Amasa! In takoj nato pristopi Judež in s poljubom izda svojega Učenika.

Do sem traja predstava dopoldan. Človek se tako zatopi v dejanje samo, da se prav nič ne zaveda, da so že minule štiri ure. Iz idealnega sveta pade zopet v vsakdanjost. Popoldan se začne predstava točno ob 2. uri. Marsikateri gledalec je omedlel pri bičanju in zaničevanju Gospodovem. Burna je bila obsodba; nekaj krasnega in v srce segajoče je bilo srečanje s težkim križem obloženega Zveličarja z njegovo Žalostno Materjo. Nobeno oko ni ostalo suho, ko sta se srečala Mati in Sin, ko se je morje bolečin prelilo iz Srca Gospodovega v Srce Marijino. „Čigava bolečina je večja?“ — Ko pripeljejo Jezusa na Golgato, nastopi kor v črnih tunikah. Žalost, smrtni strah se vleče tudi na srca gledalcev. Zato so bili udarci kladiva, ko so pribijali Jezusa na križ, spremljani s solzami in vzdihli. Nobena drama, nobena žaloigra ne vzbudi

v človeškem srcu niti sence takih čustev, kakor žaloigra na gori Golgata. Množica 6000 gledalcev raznih veroizpovedanj je bila ob prizoru križanja podobna šestletnemu otroku, ko izgubi svojega očeta — sirota zapuščena.

Konča se z vnebohodom Gospodovim. Vsi mogočni slavnostni akordi petja in godbe ne morejo pregnati globokega vtisa iz srca. Ko so se odprla ob 6. uri vrata veličastne avle (veže) in se je roj ljudstva razšel po ulicah, me sreča tovariš z vprašanjem: „Prijatelj, povej mi, kaj je vendar tej množici objokanih oči, ki ne upa ziniti besede?“ — „Odgovoriti ti ne morem, pač pa boš okusil to jutri sam, ko boš videl sliko našega odrešenja.“

Eno vprašanje mi je prišlo na misel: ali bi zmogli mi Slovenci nekaj takega? — Mnenje moje je: nikakor! Vzrok, da je vse tako veličastno, mogočno izpeljano, tiči v srcih ondotnih občanov, ki se zavedajo, da je to njihova sveta dolžnost, da izpolnujejo obljube svojih očetov. Nobeno zlato pa ne nadomesti te zavesti dolžnosti in samo ta je ona gonilna sila, ki zmore tako velikanski aparat obvladati. To sodbo mi je potrdila zlasti pasijonska igra v Erlu na Tirolskem.

•••••

K. V.

Dihalni organi in dihanje.

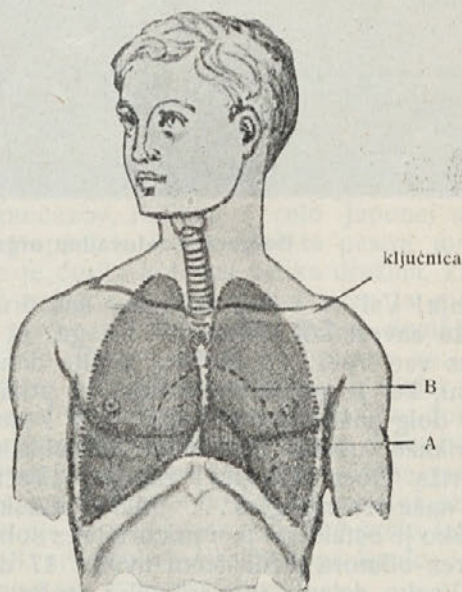
(Dalje.)

Ko smo se seznanili z organi, ki pridejo v dotiko z zrakom, nam je treba dobiti še vpogled v delo (funkcijo), ki ga opravljajo — dihanje.

Dihanje.

Razločujemo zunanje (pljučno) in notranje dihanje. Pri zunanjem dihanju sprejemajo pljuča iz zraka kisik in oddajajo ogljikovo kislino (CO_2); notranje dihanje pa imenujemo prestop kisika iz krvi v tkanine in stanice telesa in izstop ogljikove kisline iz teh v kri. Čim večje je notranje dihanje, tem večje bo tudi zunanje ali čim več kisika porabimo, tem več ga moramo vdihati, da zadostimo potrebam telesa pokisiku (O_2).

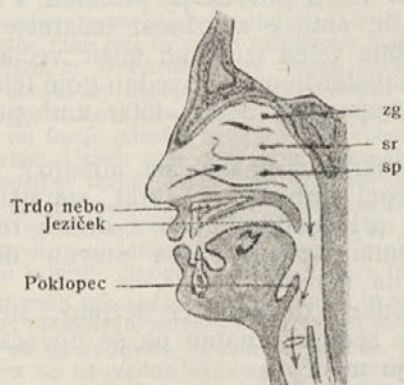
Dihanje sestoji iz dveh ritmično si sledočih dejanj: vdih in izdih. Pri vdihu razširimo in dvignemo s pomočjo dihalnih mišic (zlasti mišice med posameznimi rebri) prsni koš. Ker se pa pljuča drže pljučnega koša in so elastične, se tudi one raztegnejo in vsrkajo zrak (vdih) vase. Če nehajo delovati dihalne mišice, pade prsni koš vsled svoje teže; elastičnost prej razširjenih pljuč in pa ohlajenost trebušne prepone (dia-

Lega pljuč in srca v prsni votlini. A. od pljuč nepokrit, neposredno za prsno steno ležeč del srca; B. obseg srca v globočini prsnega prostora.

phragma) iztisne iz pljuč gotovo množino zraka (izdih). Mišice nič ne sodelujejo pri izdihu, razen pri zelo silnem; vdih je aktivno dejanje, ker delujejo mišice, izdih pasivno.

Da se naše mišičje krči in izteza in da tako opravlja neko delo, mora priti pobuda zato po živcih iz možgan, kakor če bi

a

b

Lega poklopca pri dihanju (a) in pri požiranju (b). J = jezik, zg = zgornji, sr = srednji, sp = spodnji nosni vod. — Puščice kažejo pot zraka in grizljeja.

gospodar po telefonu ukazal svojemu hlapcu opraviti neko delo; to velja tudi za dihalne mišice.

Navadno dihamo avtomatično, ne da mislimo na to. Če pa vsled večjega dela in večje potrebe rabimo več zraka, dihamo pljuča hitreje in globokeje; ko pa mine potreba, zopet mirno in normalno dihamo kot preje. Tako telo samo čudovito natančno uravnava dihanje in s tem dovajanje kisika.

Lahko pa dihamo tudi hotno, kakor pač hočemo; za 1—2 minuti dihanje lahko popolnoma prekinemo, dihamo lahko bolj površno in globoko, seveda do gotove meje. Hoten vpliv na potek dihanja kakor tudi nehotno reguliranje dihanja s pridom vporablamo za krepitev dihalnih organov.

Obseg dihanja.

Zanimivo je, koliko zraka izdihamo in vdihamo in koliko ga ostane v pljučih, ker pljuča nikoli ne oddajo vsega zraka, le en del se „ventilira.“ Po različnih množinah zraka, ki sledijo, si lahko predstavljamo, koliko nam pomagajo telesne vaje za ohranitev zdravih pljuč.

Ločimo sledeče različne množine zraka:

1. Residualni ali ostajajoči zrak je ona množina zraka, ki še po najmočnejšem izdihu ostane v pljučih. Pri odraslem ga je okoli 1200 cm³.

2. Rezervni ali dopolnilni zrak imenujemo zrak, ki tudi še ostane v pljučih pri navadnem mirnem dihanju, ki ga pa moremo iztisniti, z največjim naporom dihalnih mišic; znaša pri močnem odraslem 1600 cm³.

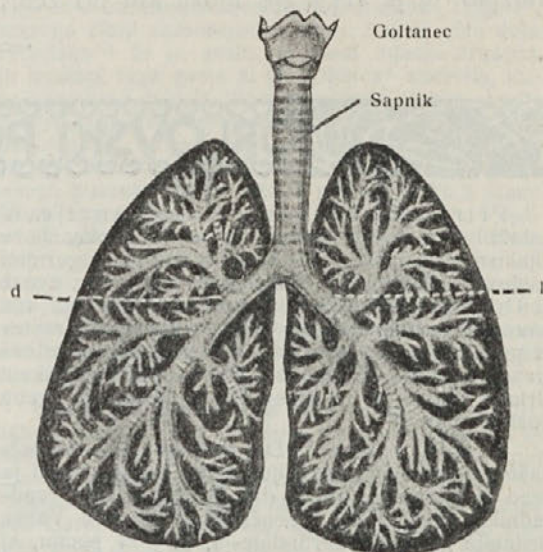
3. Respiracijski ali dihalni zrak je množina zraka, ki ga pri mirnem vdihu sprejmemo, in pri ravno takem izdihu oddamo. Tega zraka, ki se vedno ventilira, je samo 500 cm³.

4. Komplementarni ali pomožni zrak je oni zrak, ki ga po mirnem vdihu z nadaljnim naporom še sprejmemo v pljuča; ga je okoli 1600 cm³.

Po mirnem vdihu je vsega zraka v pljučih

$$1+2+3 = 3300 \text{ cm}^3,$$

$$\text{po mirnem izdihu } 1+2 = 2800 \text{ cm}^3.$$

Razvejenje bronhov v pljučih, d = desni, l = levi bronh.

Pri mirnem dihanju menjamo torej le 500 cm³ zraka. Pri najhušem vdihu in izdihu se udeležita še rezervni in komplementarni zrak (2+4), tako da se dihalni

zrak pomnoži za približno 3200 cm^3 ; to je več kot šestkrat.

Izmenjuje se: $2+3+4=3700 \text{ cm}^3$ zraka.

Poglejmo, kolike so te množine pri 15 dihljajih v minuti. Če se pri mirnem vdihu in izdihu ventilira

$$15 \times 500 = 7500 \text{ cm}^3 = 7.5 \text{ l},$$

tedaj se pri globokem vdihu in izdihu pri istem številu dihov poveča obseg dihanja sedemkratno:

$$15 \times 3700 = 55.500 = 55.5 \text{ l}.$$

Ker se pa pri najhušem vdihu in izdihu pomnoži tudi število dihov, se zviša ventilirana zračna množina pri 30 dihih na minuto na

$$30 \times 3700 = 111.000 \text{ cm}^3 = 111 \text{ l}.$$

Če primenjamo 7.5 l in 111 l , vidimo, kako temeljito nam težje telesne vaje „zračijo“ pljuča in odpravljajo čim več zraka iz njih. Množino zraka, ki ga po največjem vdihu zopet z vso silo izdihano

$$(2+3+4 = 3700 \text{ cm}^3)$$

imenujemo življensko sprejemno zmožnost (vitalno kapaciteto) pljuč; merimo jo z aparatom, ki se imenuje spirometer. S tem aparatom večkrat merimo kapaciteto pljuč, da lahko s številkami ugotovimo vspehe telesnih vaj z ozirom na zvišanje dihalnih zmožnosti.

Življenska kapaciteta raste s telesno dolžino in je večja pri možu kot pri ženi;

raste tudi z življensko dobo do njene največje moči in je približno v 35. letu največja.

Pri udeležencih telovadnih tečajev je prof. dr. Schmidt skozi več let meril kapaciteto pljuč s spirometrom in dognal, da se je povprečno povečala za 415 cm^3 . To pa ne toliko vsled povečanja prostora v prsnem košu, ampak zmožnost izdatneje dihati je bila vsled izurjenih mišic večja.

Pri mladih ljudeh, ki vedno goje telesne vaje, je kapaciteta $3800-4500 \text{ cm}^3$ pogostna.

Kolikokrat zadihamo na minuto? Petletni otroci približno 25 krat, starejši do 20 krat; pri mladih ljudeh z dobro razvitim prsnim košem znaša število dihov 12-15 na minuto.

Najredkeje dihamo, če ležimo; število raste, če sedimo, znatno pa se poveča pri delovanju mišičja.

Od obeh ritmično se menjajočih delov dihanja (dih) je vdih nekoliko krajši kot izdih. Če so pota za zrak vsled česarkoli preozka, je vdih daljši in težji; nasprotno pa povzroča težavo izdih, če so pljuča napihnjena (emphysem), to je, če je zginila njihova elastičnost in se zato pljuča pri izdihu ne stisnejo toliko kot zdrava. Emphysem se lahko dobi pri prepogosti težki telovadbi in naporu, zato telovadimo pametno in zmerno!

(Dalje prih.)

•••••

Priručnik Orlovske organizacije. V založbi Strossmayerjevega orlovskega okrožja v Djakovem je izšla pred kratkim knjiga z gornjim naslovom. Vsebuje pravila Jugoslovan. orlov. zveze in Orlovske podzveze v Zagrebu, kakor tudi vsa navodila za ustanavljanje orlov. odsekov in društev in nekaj izredno informativnih poglavij iz orlovstva v splošno. Knjiga se naroča pri Hrvatskem Orlu v Djakovem in stane 50 K. Denar je treba poslati vnaprej.

Orli in Angleži. Da poznajo tudi Angleži našo orlovsko organizacijo, priča pismo, ki ga je pred Velikonočjo prejel dr. Maraković od predsednika zveze katol. vseučilišnih društev Velike Britanije g. C. C. Martindale-ja, S. J. V pismu, ki je priobčeno v zadnji dvojini (7-8). številki jugoslov. katol. dijaškega glasila „Luč“, se ta odlični angleški duhovnik jako laskavo izraža o jugoslov. orl. organizaciji. — Hrv. katol. akademiki so povabili angleške tovariše, da jih posetijo o priliki evharističnega kongresa. J. S.

Kongres katol. omladincev v Zagrebu. O priliki letošnjega evharističnega kongresa v Zagrebu se vrši tudi kongres hrv. katol. omladincev. Za kongres vlada zelo veliko zanimanje in se ga

udeleži zlasti iz Dalmacije mnogo omladincev. Po kongresu prirede omladinci izlet v Slovenijo. Udeleže se tudi V. katol. shoda.

10letnica Hrv. katol. narod. saveza. Dne 27. maja t. l. je poteklo deset let, odkar se je v Zagrebu osnovala centrala hrv. katol. izobraževalnih društev, ki ima za razvoj in povzdigo katol. pokreta med Hrvati velike zasluge. Slovesna proslava desetletnice se vrši o priliki evharističnega kongresa.

Statistika. Po statistiki za l. 1922. je bilo na Hrvaškem v 42 orl. odsekih 684 članov in 520 naraščajnikov ter 305 članic in 238 gojenk. Skupno torej 1747. V orl. organizaciji je danes v Jugoslaviji organiziranih okrog 25.000 oseb.

Mladost, glasilo Hrvat. kat. omladine, ki jo izdaja Hrv. kat. narodni savez (Zabreb, Kapitol 27), III. l., malo manjše od naše, z enkratnim ovojem za cel letnik, ima poleg člankov sledeče kote: Bogu vjeran, Orlovski vjesnik, Organizacija, Iz katol. života, Rafaelov vjesnik (za izseljence in vojake), Svašta pomalo, Šala i razbibriga. — Prihodnjič objavimo zanimiv opis razvoja Orla v Djakovu, ki ga moramo radi obširnosti zdaj odložiti.

Staritrg pri Ložu. Že dolgo se pripravljamo podati bratskim odsekom malo sliko našega dela v letošnjem zimskem času.

Vse delo našega odseka je bilo razdeljeno v umsko in telesno. Na nedeljskih fantovskih sestankih smo marljivo premišljevali pota, po katerih naj doseže vsak član cilje in vzore začetne v Zlati knjigi. Poslovnika in Odbornika tudi nismo zanemarjali. Gospodarska vprašanja smo obravnavali po raznih knjigah Moh. družbe. Pri predavanjih so se vrstili vsi fantje odseka, debata je bila včasih burna in živahna. Uspeh tega dela se je pokazal pri organizatorični tekmi. Tudi smo priredili igre: Pri Hrastovih, Domen, Veleturist in Miklova Zala. Vse igre so ljudem močno ugajale, posebno pa Miklova Zala, katero smo morali igrati trikrat. Te predstave so nam odkrile mnogo zmognih fantov in deklet.

Pri vseh teh mnogoštevilnih vajah in sestankih pa smo obiskovali tedensko po dvakrat telovadbo; vrstile so se redovne, proste in orodne vaje kot priprava za telovadno akademijo 5. marca t. l. Ta je zbrala v naši dvorani vse nam naklonjene in tudi nasprotni Tržane. Vsem smo pokazali uspeh našega zimskega dela. Člani, članice in oboji naraščaj je pokazal svoje najlepše vaje. Med posebnimi točkami so nastopili tudi pevci in tamburaši. Vsi pričujoči so bili presenečeni ob tako preciznem izvajanju prostih vaj in orodne telovadbe. Ta akademija je bila za nas nekaka predpriprava za javen nastop ob priliki proslave 15letnice ustanovitve našega Orla 15. julija.

Z dobro uspešno tehnično tekmo smo zaključili zimsko delo med tednom v telovadnici, ker imamo telovadbe sedaj dosti na polju. Vsako nedeljo se še zberemo h kratkemu fantovskemu sestanku in telovadbi zunaj na prostem. Sedaj šele vidimo, kako se nam je delo v društvu priljubilo, ker nam je večkrat dolgčas po njem. V tem letu smo dobili tudi svoje lastno okolišje z eno srenjo in 5. odseki.

V naši Orlovski knjižnici v katero smo zbrali vse letnike „Mladosti“ imamo nekaj posameznih števk starejših letnikov. Ako kateri izmed odsekov želi z njimi izpolniti svoje letnike naj jih naroči, oddamo jih po 1/2 Din. za 1. izvod.

H koncu priporočamo bratskim odsekom še nekaj. Da prihranimo delo blagajniku, smo plačali vsi člani članarino za celo leto naprej. S tem je odpadlo blagajniku vsakomesečno terjanje. Res je bilo, posebno za nekatere, hudo odriniti takoj Din. 36—, vendar je tudi to premagala dobra volja. Kako se nam sedaj dobro zdi, ker se ne ustrasi mo blagajnika, kadar ga zagledamo, ker vemo da imamo čisto vest.

Uspeh vsega našega dela kaže povečano število rednih članov, nad 50 podpornikov, lepo število novih krojev in pa ugled naše organizacije med ljudstvom. Dal Bog, da bi se to navdušenje ki vlada sedaj, še bolj utrdilo, pomnožilo in izrazilo v lepem čednostnem življenju. Z lepimi zgledi se bodo gotovo pomnožile naše vrste, ki naj združijo vso krščansko mislečo mladino pod naš prapor.

Šmarje pri Jelšah. Spoštovani g. urednik! Od nas Šmarških Orlov še menda niste nič slišali? Čeravno pride od nas malokatera novica v svet; mi živimo in delamo. Šmarski Orel, ki je pred tremi leti razprostrl svoja krila čez lepo Šmarsko župnijo, plove ponosno v jasni višavi. Čeravno nasprotniki nič kaj radi ne gledajo našega poleta, mi gremo za vzhod in cilji naše prelepe mladinske organizacije.

Orlovska organizacija ima za temelj vero. Društvo ki ne temelji na krščanski podlagi nima zaslombe v ljudstvu. Delo, ki ga vrši Orel, je velikega pomena. Zato se ne strahimo groženj nasprotnikov, ki omalovažujejo naše delo. Nevenljivih zaslug pri npravnih preroditvi slovenskega naroda bo imela ravno orlovska organizacija. Organizacija, ki ima namen, da oplemeniti srca slovenske mladine, je vredna, da jo vsakdo podpira. Naše orlovsko srce mora biti dovzetno za vse dobro in lepo.

Cilj našega dela ni samo posvetno uživanje, ampak vzvišen ideal uživanja srčne sreče! Sreča pa je le v Bogu. In zato stremimo vsi Orli po združitvi z Njim. Mladostna leta, ki nam cvetijo, uporabimo tako, da nam v starosti ne bo žal. In ravno zato vsi pod Orlove peruti. Čistot srca varujemo kot najdražji zaklad. Potem bomo res srečni in lahko bomo enkrat rekli: „bili smo Orli“.

Šmarski Orel, zbira fante in jih izobrazuje! Vsi fantje Šmarčani pridite k nam, ne bo Vam žal. Šmarski Orel rasti, cveti in se razvijaj v čisti, goreči in najnesebičnejši ljubezni do ljudstva!

Bratje širom Slovenije pozdravlja Vas

Tonček Šmarski.

Orlovstvo in sloven. katol. visokošolci v Zagrebu. Slovenski katoliški visokošolci, ki študirajo na zagrebških visokih šolah, so si v letošnjem šolskem letu osnovali svoje društvo „Danica“ (enako društvo z istim imenom imajo tudi ljubljanski visokošolci). Misel, da naj si slovenski katol. visokošolci v Zagrebu, ki so bili doslej organizirani povečini v hrv. katol. akad. društvu „Domagoj“, osnujejo svoje društvo, se je porodila med drugim tudi iz žive potrebe, da se postavi protutež nasproti svobodomiselnemu akad. društvu „Triglav“, katerega člani zamorejo biti samo Sokoli. „Na delo krščansko!“ to je geslo, ki vodi mlado društvo. Na podlagi tega gesla si je „Danica“ začrtala, kakor citamo v 7. in 8. št. katol. dijaškega glasila „Luč“, še posebej dve smernici namreč: „Svoje člane specializirati v orlovskem vprašanju in jih kot izurjene delavce postaviti na to najvažnejše polje našega pokreta“ in pa „gostiti najožje stike z vsemi našimi zagrebškimi Slovenci vseh stanov“. Predsednik „Danice“ br. J. Hvastija piše v št. št. „Luč“, da „udarja enoglasno 25 mladih src za oživotvoritev tega programa“. Ob nedeljah hodijo Daničarji v bližnjo in daljno zagrebško okolico na orlovske sestanke, da prekvasijo z orlovskimi načeli hrvatsko mladino. Naj blagoslovi Bog njih plemenito delo!

J. S.

Gorje pri Bledu. Lep večer smo doživeli 31. maja v Gorjah. Vsa dvorana je bila v zelenju in cvetju. Odhajal je od nas v vojaško službo vnet delavec, režiser gorjanskega dram. odseka br. Pogačar Fr. Kako priljubljen je bil br. Pogačar med člani, se je pokazalo, ko so se zbrali ob slovesu člani društva in odseka. Nastopilo je tudi več govornikov. Ker je bil br. Pogačar član odseka Jesenice je dobil besedo tudi zastopnik odseka Jesenice, tajnik „Jeseniske Srenje“ br. Slabe Jan. H koncu je spregovoril par besed tudi br. Pogačar. Ob njegovem kratkem govoru ni ostalo nobeno oko suho. Med govori se je oglašal pridno pevski zbor. Ko se vrneš dragi brat, Te sprejmemo z odprtimi rokami v svojo sredo kot vzor Orla, saj je bila Tvoja zadnja beseda meni „Orla ne pozabim nikoli!“

S. J.

„Mladost“, glasilo Orlovske Podzveze v Ljubljani, izhaja 1. v mesecu. — List izdaja konzorcij „Mladosti“ v Ljubljani. — Upravništvo je v Ljubljani, Ljudski dom (pisarna O. P.) — Tiska tiskarna „Tiskovnega društva v Kranju“. — Uredništvo: Ljubljana, Ljudski dom, Orlovska podveza. — Odgovorni urednik: Jožko Lindič.

Naroča se pri upravništvu „Mladosti“ (Ljubljana, Ljudski dom). Stane: za člane (skupaj s članarino Podzveze) **mesечно 2·50 Din** (pri skupni pošiljki na odseke), za vse naročnike, ki jo dobijo na svoj naslov: **letno 30·— Din**. Posamezna številka stane **2·50 Din**. Za naročnike izven Jugoslavije po dogovoru.

Dopise je treba pošiljati na urednika, ne na upravništvo. Dopisi, ki pridejo uredniku v roke po 10. v mesecu, se odlože za prihodnjo številko.

Inserate sprejema upravništvo.

„INDUS“ D. D. PREJE CARL POLLAK

Tovarna za usnje, vseh vrst čevljev (posebej za telovadne čevlje) in gamaš v LJUBLJANI.

Društvena nabavna zadruga.

Blago za kroje:

Sukno m po	Din 222.50
Fin rjav klot za podlogo	
m po	60·—
Trdo platno za podlogo	
pri zurki po	17·—
Ruš, navadni po	19·50
Ruš, fini po	23·—
Ruš, najfinejši po	26·—
Rdeče volneno blago po	115·—
najfinejše po	123·—
Čepice volnene po	35·—
Usnjati pasovi po	32·50

Telovadna obleka:

Telovadne hlače po	Din 125·—
pri naročilu najmanj	
10 kosov so po	120·—
Tel. hlače srednje kakov. „	85·—
10 kosov po	80·—
Telovadne majice št. 2 po	32·—
„ „ „ 3 „ „	36·—
„ „ „ 4 „ „	40·—
Telovadni čevlji.	85·50

Dalje priporočamo:

Valaške (orlovske sprehajalne	
palice) po	Din 20·—
Kravate za naraščaj po	10·—

Vse proti takojšnjemu ozir. predhodnemu plačilu!